

ANALIZA DOCTRINEI ALTOR STATE CU PRIVIRE LA PARTICIPAREA PROCURORULUI ÎN APELUL PENAL

Tudor OSOIANU,
doctor în drept, profesor universitar

Dumitru CALENDARI,
doctorand

ANALYSIS OF THE DOCTRINE OF OTHER STATES REGARDING THE PARTICIPATION OF THE PROSECUTOR IN THE CRIMINAL APPEAL

Tudor OSOIANU
PhD, university professor

Dumitru CALENDARI
PhD student

Lucrările și cercetările cu implicații nemijlocite asupra participării procurorului la examinarea cauzelor penale în instanțele de apel în Republica Moldova lipsesc. Respectiv, prezintă interes a evidenția modul de tratare a acestui subiect în viziunea diferitor cercetători străini în urma identificării și analizei materialelor științifice relevante, publicate peste hotarele țării.

Cuvinte cheie: proces penal, apel, procuror, doctrina altor state.

Articles and research with direct implications on the participations of the prosecutor in the examination of criminal cases in the courts of appeal in the Republic of Moldova are missing. It is interesting to highlight the way in which this topic is treated in the vision of different foreign researchers following the identification and analysis of relevant scientific materials, published abroad.

Keywords: penal trial, appeal, prosecutor, the doctrine of foreign states.

Introducere. Analizând publicațiile făcute de către autorii străini cu referire la tema abordată în această lucrare, putem menționa că statutul procesual al procurorului în instanța de apel prezintă un interes deosebit cu referire la perfecționarea mecanismului de reglementare a raporturilor juridice între participanții la proces.

Metode și materiale aplicate. La elaborarea acestui articol a fost folosit materialul teoretic, normativ și empiric. De asemenea, cercetarea respectivului subiect a fost posibilă prin aplicarea mai multor metode de investigație științifică specifice teoriei și doctrinei procesual-penale: metoda logică, metoda analizei comparative, analiza sistemică etc.

Scopul cercetării. Examinarea și analiza doctrinei statelor străine privind participarea procurorului la examinarea cauzelor penale în instanțele de apel.

Rezultate obținute și discuții. După C.-S. Paraschiv, pentru procuror exercitarea căilor de atac constituie mijlocul practic prin care își

Introduction. We can mention that analyzing the publications made by foreign authors with reference to the topic the procedural status of the prosecutor in the appellate court is of particular interest with regard to the improvement of the mechanism for regulating the legal relations between the participants in the trial.

Methods and materials applied. Theoretical, normative and empirical material was used in the elaboration of this article. Also, the research of the respective subject was possible by applying several methods of scientific investigation specific to the theory and doctrine of criminal procedure: logical method, comparative analysis method, systemic analysis, etc.

The purpose of the research. Examination and analysis of the doctrine of foreign states regarding the participation of the prosecutor in the examination of criminal cases in the courts of appeal.

Results obtained and discussions. According to Paraschiv C.-S., for the prosecutor, the exercise of remedies is the practical means

aduce la îndeplinire obligația de a veghea la respectarea legalității în activitatea instanțelor, astfel încât să nu fie afectate interesele generale ale societății, ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățenilor. Deoarece legea nu îi recunoaște dreptul de a anula el însuși actul jurisdicțional pe care îl consideră nelegal, procurorul – prin intermediul căilor de atac – va sesiza fie o instanță superioară, fie, mai rar, chiar instanța care a dat hotărârea și va solicita pronunțarea unei hotărâri legale și temeinice [1, p.492; 2, p.2].

„În exercitarea dreptului său de a declara apel, fie că este vorba despre latura penală sau despre latura civilă, procurorul nu este îngrădit de concluziile puse de el sau de un alt reprezentant al Ministerului Public cu ocazia dezbaterei asupra fondului. Ministerul Public, fie în aceeași persoană, fie în persoană diferită, poate uza de calea apelului chiar și în contradicție cu concluziile sale de la prima instanță.” [2, p.42]

Potrivit profesorului Gr. Theodoru, dacă este vorba despre un alt procuror decât cel care a participat în instanța de fond, apelul poate fi declarat numai de prim-procurorul parchetului din care face parte procurorul de ședință care a pus concluziile sau de către procurorul ierarhic superior [3, p.313].

Ă. Bezmeliņina a analizat activitatea funcțională a procurorului și a concluzionat că prima funcție a procurorului în procesul penal este supravegherea privind executarea legii, or această sarcină stabilește ulterioara activitate a procurorului, legată de susținerea învinuirii în instanța de judecată. Dominarea funcției de supraveghere asupra executării legilor în atribuțiile procurorului este determinată de rolul public al procurorului în activitatea sa ca reprezentant al statului. Pentru a disciplina participanții la proces, autorul propune introducerea modificărilor în CPP, și anume: în cazul neprezentării, fără motive întemeiate, a persoanei care a depus apelul, instanța de apel va înceta procedura apelului. De asemenea, autorul a propus ca retragerea apelului să fie făcută până la începerea ședinței de judecată a instanței de apel [4, p.131-159].

Iu. Franțiforov și C. Pronin atrag atenția la importanța pe care o are procurorul, deoarece dreptul la atac și participarea acestuia în procedura de apel, după caracterul și conținutul

by which he fulfills his obligation to ensure compliance with the law in the work of the courts, so as not to affect the general interests of society, the rule of law, the rights and freedoms of citizens. The law does not recognize his right to annul the jurisdictional act which he considers illegal, the prosecutor - through appeals - will refer to either a higher court, be, less often, even the court that gave the judgment and will request a legal and sound judgment [1, p.492; 2, p.2].

„In exercising his right to appeal, on the criminal side or the civil side, the prosecutor is not restricted by the conclusions made by him or by another representative of the Public Ministry during the debate on the merits. The Public Prosecutor's Office, either in the same person or in a different person, may use the appeal even in contradiction with its conclusions at first instance.” [2, p.42]

According to Professor Theodoru Gr., if it is a different prosecutor than the one who participated in the court of first instance, the appeal can be declared only by the chief prosecutor of the prosecutor's office of which the sitting prosecutor who made the conclusions belongs or by the hierarchically superior prosecutor [3, p.313].

Bezmeliņina Ā. analyzed the functional activity of the prosecutor and concluded that the first function of the prosecutor in the criminal process is the supervision regarding the execution of the law, it establishes the subsequent activity of the prosecutor, related to the support of the accusation in the court. Dominance of the supervisory function over the execution of laws in the attributions of the prosecutor is determined by the activity and public role of the prosecutor in his activity as a representative of the state. In order to discipline the participants in the process, the author proposes to introduce changes in the Code of Criminal Procedure, namely: in case of failure to appear, without good reason, of the person who filed the appeal, the appellate court will terminate the appeal procedure. The author proposed that the withdrawal of the appeal could be made until the beginning of the court hearing of the court of appeal [4, p.131-159].

Franțiforov Iu. and Pronin C. they draw attention to the importance of the prosecutor,

său nu se deosebesc de dreptul respectiv al părții apărării, în corespundere cu principiul contradictorialității. Totodată, în comparație cu avocatul, care acționează în interesele clientului său, procurorul apără atât interesele inculpatului, cât și ale părții vătămate. Drepturile egale, garantate participanților la proces prin Constituție și normele legislației procesual-penale, constituie un garant ca dreptul la apel să aparțină mai multor persoane [5, p.16].

Analizând prioritățile activității procurorului, R. Nemzorova a menționat că o identificare precisă și realizarea priorităților activității de procuror au un rol important în aprecierea volumului de muncă a lucrătorilor procuraturii. Atingerea organizării optime a activității organelor procuraturii în scopul formării priorităților cu posibilitatea asigurării reale a realizării lor în condițiile procuraturilor concrete este un criteriu important al activității rezultative a procurorilor [6, p.27].

Potrivit lui V. Papandopol și C. Turianu, „procurorul poate face apel în ceea ce privește latura penală și latura civilă. Acest drept, recunoscut procurorului, este în concordanță cu prevederile constituționale, potrivit cărora, în activitatea judiciară, procurorul reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Procurorul poate declara apel împotriva tuturor hotărârilor susceptibile de a fi atacate pe această cale. Dreptul procurorului de a declara apel, în defavoarea sau în favoarea părților, nu este condiționat în niciun fel de atitudinea acestora față de hotărârea pronunțată. El poate acționa în favoarea unei părți chiar dacă acea parte, față de care hotărârea primei instanțe este netemeinică sau nelegală, a rămas inactivă, nefolosindu-se de dreptul de a o ataca” [7, p.46-47].

Gh. Mateuț a menționat că, „în baza principiilor unității sau indivizibilității și al subordonării ierarhice, apelul poate fi declarat fie de către procurorul de la parchetul de pe lângă instanța care a pronunțat hotărârea supusă apelului, fie de către procurorul de la parchetul de pe lângă instanța superioară.” [8, p.205]

Potrivit opiniei lui P. Buneci, „participarea procurorului la judecata în apel este obligatorie, oricare ar fi obiectul cauzei. Dacă motivele de apel se referă la unele aspecte de-

because the right to attack and his participation in the appeal procedure, according to its character and content, it does not differ from the respective right of the defense party, in accordance with the principle of adversarial proceedings. Compared to the lawyer, who acts in the interests of his client, the prosecutor defends the interests of both the defendant and the injured party. The equal rights guaranteed to the participants in the trial by the Constitution and the norms of the criminal procedural legislation, constitute a guarantee that the right to appeal belongs to several persons. [5, p.16].

Nemzorova R. analyzing the prosecutor's work priorities, noted that the precise identification and prioritization of the prosecutor's work have an important role to play in assessing the workload of prosecutors. An important criterion of the resultant activity of prosecutors is it achieving the optimal organization of the activity of the prosecutor's office in order to form priorities with the possibility of real assurance of their realization in the conditions of the concrete prosecutor's offices [6, p.27].

According to Papandopol V. and Turianu C., „the prosecutor can appeal on the criminal side and the civil side. This right, recognized to the prosecutor, is in accordance with the constitutional provisions according to which, in the judicial activity, the prosecutor represents the general interests of the company and defends the rule of law, as well as the rights and freedoms of citizens. The prosecutor may appeal against any decision that may be challenged in this way. The right of the prosecutor to appeal, against or against the parties it is in no way conditioned by their attitude towards the judgment rendered. He may act in favor of a party even if that party did not exercise his right to challenge the judgment” [7, p.46-47].

Mateuț Gh. noted that, „based on the principles of unity or indivisibility and hierarchical subordination, the appeal can be declared either by the prosecutor from the prosecutor's office attached to the court that issued the judgment subject to appeal, either by the prosecutor at the prosecutor's office attached to the higher court” [8, p.205].

According to Buneci P., „the participation of the prosecutor in the trial on appeal is mandatory, whatever the object of the case. If the

terminate, aceste aspecte nu-l opresc pe procuror ca în susținerea apelului să invoce și alte motive pentru care pretinde desființarea hotărârii atacate.” [9, p.196, 222].

I. Sevastianik a concluzionat că, „În apel procurorul este o parte în proces și susține învinuirea de stat prin toate metode acordate de lege, exercitând în continuare funcția de urmărire penală. Reieșind din specificul procedurii de apel, tactica participării procurorului în instanța de apel este la fel specifică și formează un capitol independent al tacticii participării procurorului la examinarea cauzelor penale de instanțele de judecată. La pregătirea pentru participarea la examinarea cauzelor penale în instanța de apel pot fi folosite tehnici și metode dezvoltate de știința criminalistică, precum și metodele program-țintă și metoda modelării.” [10, p.174-176]

Potrivit autorului L. Altînnikova, obligativitatea participării procurorului în instanța de apel și lipsa prevederilor analogice cu referire la inculpat în cazul reexaminării hotărârilor judecătorești este o încălcare a principiului contradictorialității și al egalității de drepturi ale părților [11, p.190-195].

Autorii unui ghid, elaborat sub conducerea lui A. Haliulin, consideră că nu sunt impedimente ca procurorul ierarhic superior să realizeze dreptul la aplicarea unei soluții legale pe o cauză concretă în locul soluției procurorului din subordine [12, p.15].

După opinia doamnei N. Jumakanova, „oricare reprezentant al procuraturii în instanța de apel exercită funcția de susținere a acuzării de stat și are împuterniciri prevăzute de lege în instanța de apel, chiar dacă participă mai mulți procurori, nu pot fi păreri diferite din partea procuraturii” [13, p.101-104].

Trebuie de atras atenția asupra conținutului dovezilor prezentate în apelurile procurorilor. Dacă dovezile și argumentele ale procurorilor se completează unele pe alte, atunci instanța va examina ambele apeluri. Nu se acceptă poziția contrară a procurorilor, or, instanța de apel nu poate fi ca o curte de arbitraj și să soluționeze conflictul între procurori. În cazul în care, procurorul ierarhic superior nu este de acord cu poziția acuzatorului de stat, atunci are dreptul de a declara apel și a participa la examinarea apelului în instanța de apel

reasons for the appeal relate to certain issues, these matters do not prevent the prosecutor from invoking other reasons in support of the appeal for the annulment of the judgment under appeal” [9, p.196, 222].

Sevastianic I. concluded that, „On appeal, the prosecutor is a party to the proceedings and supports the state prosecution by all means provided by law, still exercising the function of criminal prosecution. The tactics of the prosecutor’s participation in the appellate court are equally specific and forms an independent chapter on the tactics of the prosecutor’s participation in the examination of criminal cases by the courts. Techniques and methods developed by forensic science may be used to prepare for participation in the examination of criminal cases in the appellate court, as well as the target program methods and the modeling method.” [10, p.174-176]

According to Altînnikova L., it is a violation of the principle of adversarial proceedings and of equal rights of the parties, in case of re-examination of court decisions, the obligation of the prosecutor’s participation in the appellate court and the lack of analogous provisions regarding the defendant [11, p.190-195].

The authors of a guide, developed under the direction of Haliulin A., considers that there are no impediments to the hierarchically superior prosecutor exercising the right to apply a legal solution to a concrete case instead of the subordinate prosecutor’s solution [12, p.15].

According to Jumakanova N., „any representative of the prosecution in the court of appeal exercises the function of supporting the state prosecution and has the powers provided by law in the appellate court, even if several prosecutors participate, there can be no different opinions from the prosecution” [13, p.101-104].

Attention must be drawn to the content of the evidence presented in the prosecutors’ appeals. If the prosecutors’ evidence and arguments complement each other, then the court will consider both appeals. The opposite position of prosecutors is not accepted. The appellate court cannot be like an arbitration court and resolve the dispute between prosecutors. If the hierarchically superior prosecutor does not agree with the position of the state pros-

sau de a împuternici participarea unui alt procuror [14, p.84-85].

O. Kopîlova a precizat că „procurorul nu are dreptul să fie pasiv în legătură cu încălcările observate, ca ulterior să declare apel împotriva unei sentințe ilegale și nemotivate. Procurorul acționând din numele legii și al statului, nu numai că este în drept, dar și este obligat să întreprindă măsurile pentru înlăturarea încălcărilor legii, indiferent de subiectul procesual, care le-a admis. Prin participarea în ședințele de judecată, procurorul asigură înlăturarea încălcărilor drepturilor și intereselor legitime ale participanților la proces. Statutul procesual al procurorului rămâne neschimbat la orice etapă a procesului penal.” [15]

I. Neagu a precizat că „...în cazul în care, în cursul judecății, au fost încălcate unele dispoziții legale care reglementează desfășurarea procesului penal, de ex. citarea părților, vătămându-se drepturi procesuale ale părții civile sau ale părții responsabile civilmente, și dacă partea respectivă nu a declarat apel, neinvocând nulitatea, procurorul poate totuși să atace hotărârea primei instanțe și să invoce, ca motiv de apel, vătămarea cauzată părții civile sau părții responsabile civilmente, dacă desființarea hotărârii atacate se învederează necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.” [16, p.541]

„Pregătirea minuțioasă pentru participare la examinarea cauzei penale în instanța de apel presupune studierea materialelor respective ale cauzei penale, practicii judiciare în partea aplicării legii penale, analiza legalității urmăririi penale și procedurii judecării cauzei în prima instanță. Procurorul trebuie să accentueze atenția sa nu numai la respectarea normelor legii procesual-penale, dar și să aprecieze probele cercetate în prima instanță din punctul de vedere al prezenței sau absenței unor divergențe în probe. Aceasta va permite procurorului să întocmească corect cererea de apel, dar și să analizeze necesitatea înaintării demersurilor privind cercetarea probelor la judecarea apelului.” [17, p.82-83]

„Este necesar un control asupra pregătirii procurorilor atât la susținerea acuzării de stat, cât și la participarea la judecarea cauzei în ordinea de apel.” [17, p.83-84]

N. Kirillova afirma că „susținerea calita-

ecutor, then he has the right to appeal and to participate in the examination of the appeal in the appellate court or to authorize the participation of another prosecutor [14, p.84-85].

Copîlova O. stated that “the prosecutor has no right to be passive in connection with the observed violations, to subsequently appeal against an illegal and unjustified sentence. Regardless of the procedural subject, who admitted them, the prosecutor acting on behalf of the law and the state, not only is in law, but also is obliged to take measures to remove violations of the law. By participating in court hearings, the prosecutor ensures the removal of violations of the rights and legitimate interests of the participants in the trial. The procedural status of the prosecutor remains unchanged at any stage of the criminal proceedings.” [15]

Neagu I. stated that, “... if, in the course of the trial, some legal provisions governing the conduct of criminal proceedings have been violated, for example, summoning the parties, infringing the procedural rights of the civil party or the civilly liable party, and if the party concerned has not lodged an appeal, failing which the plea may be invoked, the prosecutor may still challenge the judgment of the first instance, if the annulment of the judgment under appeal is necessary to find out the truth and the just settlement of the case.” [16, p.541]

„Thorough preparation for participation in the examination of the criminal case in the appellate court, involves the study of the respective materials of the criminal case, the judicial practice in the application of the criminal law, analysis of the legality of the criminal investigation and the trial procedure in the first instance. The prosecutor must emphasize his attention not only to the observance of the norms of the criminal procedural law, but also to assess the evidence examined at first instance from the point of view of the presence or absence of divergence in evidence. This will allow the prosecutor to process the appeal correctly, but also to analyze the need to submit the steps regarding the investigation of the evidence at the judgment of the appeal” [17, p.82-83].

„It is necessary to control the preparation of prosecutors both in support of the state prosecution as well as to participate in the trial

tivă a învinuirii penale, profesionalismul acuzatorilor de stat sunt condiții necesare pentru contracararea și profilaxia infracționalității. Autorul menționează că participarea acuzatorului de stat în cadrul judecății la toate etapele presupune exercitarea unui rol foarte activ, inherent părții într-un proces penal, în condițiile rolului modificat al instanței de judecată, care are doar sarcina de a crea părților condiții egale pentru executarea obligațiilor procesuale și exercitarea de către acestea a drepturilor acordate.” [18, p.48-49]

„Activitatea acuzatorului de stat poate fi divizată, condiționat, în câteva etape: pregătirea către ședința de judecată, participarea la ședința preliminară, participarea în partea pregătitoare a ședinței de judecată, participarea la cercetarea judecătorească, participarea în debateri, participarea în instanța ierarhic superioară.” [18, p.50-51]

„La fiecare din etapele enumerate se realizează anumite activități tactice ale acuzării de stat. Așa la etapa pregătirii către ședința de judecată, o importanță considerabilă o au planificarea, prognozarea, studierea situațiilor de judecată, conlucrarea cu anchetatorul, procurorul. Activitățile aplicate în cursul ședinței preliminare, în partea pregătitoare a ședinței și în cadrul cercetărilor judecătorești, pot fi diferite, deoarece fiecare etapă a judecății are sarcinile proprii și o reglementare specifică procesuală. Activitățile tactice pot fi diferențiate în dependență de forma procedurii judiciare.” [18, p.51]

N. Danilova și N. Rezeapkina au precizat că „studierea minuțioasă a documentelor din dosar permite procurorului să stabilească care din probe sunt primordiale și indubitabile și care pot fi interpretate de către apărare în folosul inculpatului. Dacă în rezultatul analizei materialelor cauzei penale se face o concluzie că în cadrul urmăririi penale au fost ridicate și cercetate documente nu în volum deplin și există posibilitatea de a obține probe suplimentare, atunci este necesar de a stabili care documente, unde și de la cine pot fi solicitate în cadrul cercetărilor judecătorești pentru a fi anexate la dosar.” [19, p.41-46]

A. Aitzhanova a menționat că „metodologia susținerii acuzării de stat nu poate fi dezvoltată în limitele metodologiei unice ale ur-

of the case in the order of appeal” [17, p.83-84].

Kirillova N. stated that „the qualitative support of the criminal accusation, the professionalism of the state accusers are necessary conditions for counteracting and preventing crime. the participation of the state prosecutor in the trial at all stages implies the exercise of a very active role, inherent in the party in a criminal proceeding, given the modified role of the court, which has only the task of creating a level playing field for the parties to fulfill their procedural obligations and exercise their rights.” [18, p.48-49]

„The activity of the state prosecutor can be divided, conditionally, into several stages: preparation for the court hearing, participation in the preliminary hearing, participation in the preparatory part of the court hearing, participation in judicial investigation, participation in debates, participation in the hierarchically superior court.” [18, p.50-51]

„At each of the listed stages, certain tactical activities of the state prosecution are carried out. At the stage of preparation for the court hearing, planning, forecasting, study of court situations, cooperation with the investigator, the prosecutor is of considerable importance. The activities applied during the preliminary hearing, in the preparatory part of the hearing and in the judicial investigation, may be different, because each stage of the trial has its own tasks and a specific procedural regulation. Tactical activities can be differentiated depending on the form of the judicial procedure.” [18, p.51]

Danilova N. and Rezeapkina N. stated that, „a thorough examination of the documents in the file allows the prosecutor to determine which of the evidence is paramount and indubitable and which can be interpreted by the defense for the benefit of the defendant. If, as a result of the analysis of the materials of the criminal case, a conclusion is made that no documents were collected and investigated in full during the criminal investigation and there is the possibility of obtaining additional evidence, then it is necessary to determine which documents, where and from whom they can be requested in the judicial investigations to be attached to the file.” [19, p.41-46]

Aitzhanova A. stated that, „he methodol-

măririi penale. Acuzatorul de stat nu se ocupă de un model informațional abstract, dar are în fața sa o învinuire concretă formulată în cadrul urmăririi penale, care conține indicarea unei persoane concrete trase la răspundere penală, circumstanțele comiterii infracțiunii, timpul, locul și metoda ș.a. Acuzatorul de stat în activitatea sa operează cu instituțiile incluse în legea procesual-penală, și anume: obiectul probatoriului și limitele cercetării judecătorești.” [20, p.144-148]

Potrivit lui V. Isaenko, „participarea procurorilor la judecarea cauzelor penale necesită nu numai cunoașterea normelor materiale și procesuale, dar și cunoașterea și folosirea metodelor susținerii învinuirii pe cauzele penale privind diferite categorii și tipuri de infracțiuni. Numai în aceste condiții acuzatorul de stat poate să asigure realizarea atribuțiilor acordate lui în instanța de judecată, și datorită unei poziții active și exercitării profesionale a funcției acuzării de stat, să contribuie la adoptarea de instanță a unei sentințe legale, motivate și echitabile.” [21, p.61]

A. Khaidarov, N. Didenko și A. Yunusov au examinat unele „erori tipice care admit procurorii la examinarea cauzelor penale în instanțele de apel” și au evidențiat câteva din acestea, care afectează dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare: „1) Procurorii nu studiază minuțios procesele-verbale al ședințelor de judecată din prima instanță. Astfel, în situații în care lipsește ultimul cuvânt al inculpatului, sau lipsește înscrierea că instanța se retrage în camera deliberării, procurorii nu au reacționat în vederea înlăturării erorilor respective. În rezultat, sentințele au fost casate, ca rezultat al admiterii erorilor respective cu privire la nerespectarea unor norme procesual-penale obligatorii. 2) părții a încheierii și citației privind numirea ședinței pentru un termen mai scurt decât cel prevăzut în lege. 3) Neasigurarea participării avocatului în interesele inculpatului în cazurile când participarea acestuia este obligatorie, și anume: în cazurile când ultimul cuvânt se acordă inculpatului în lipsa avocatului, mai ales dacă inculpatul nu a coordonat poziția sa cu avocatul. La fel și pronunțarea sentinței în lipsa avocatului, din motive întemeiate, este considerată ca o încălcare a dreptului la apărare, la care procurorul

ogy of supporting the state prosecution cannot be developed within the limits of the single methodology of criminal prosecution. The state prosecutor does not deal with an abstract information model, he has before him a concrete accusation formulated in the criminal investigation, which contains the indication of a specific person prosecuted, the circumstances of the crime, the time, place and method, etc. The state prosecutor in his activity operates with the institutions included in the criminal procedural law, namely: the object of the evidence and the limits of the judicial investigation.” [20, p.144-148]

According to Isaenko V. „the participation of prosecutors in the trial of criminal cases requires not only knowledge of material and procedural rules, but also the knowledge and use of methods to support the prosecution of criminal cases regarding different categories and types of crimes. Only in these conditions can the state prosecutor ensure the performance of his duties in court, and, by virtue of an active position and the professional exercise of the function of the state prosecution, to contribute to the adoption of a legal, reasoned and fair sentence in court.” [21, p.61]

Khaidarov A., Didenko N. and Yunusov A. examined some “typical errors that prosecutors admit in examining criminal cases in the courts of appeal” and highlighted some of them, which affect the right to a fair trial and the right to defense: 1) – „Prosecutors do not carefully study the minutes of the first instance court hearings. In cases where the defendant’s last word is missing, or it is missing the record that the court is retiring to the deliberation room, the prosecutors did not react in order to remove the respective errors. As a result, the sentences were overturned as a result of the admission of the respective errors regarding the non-observance of some mandatory procedural-criminal norms.” 2) – „Submission of the part of the conclusion and the summons regarding the appointment of the meeting for a shorter term than the one provided by law.” 3) – „Failure to ensure the participation of the lawyer in the interests of the defendant in cases where his participation is mandatory, namely: in cases where the last word is given to the defendant in the absence of the lawyer, especially

trebuia să reacționeze cu solicitarea amânării ședinței de judecată.” [22, p.81-84]

După părerea lui V. Șadrin, „procurorul, susținând învinuirea de stat în instanța de judecată, exercită urmărirea penală, adică inițiativa, rolul activ în menținerea poziției sale de acuzare și combaterea dovezilor părții apărării. Pregătirea acuzatorului de stat presupune o bună orientare în materialele cauzei penale, previziune a oricăror situații și variante de judecare a cauzei penale, deținerea capacităților volitive și moral-psihologice, inclusiv capacitatea de a se menține cu sânge rece și rezistența în situații de conflict. Acuzatorul de stat trebuie să manifeste imparțialitatea și obiectivitatea în apreciere probelor cercetate în ședință de judecată. Renunțul la învinuire a persoanelor și reabilitarea lor, ca și susținerea învinuirii motivate corespunde în aceeași măsură sarcinilor procesului penal.” [23, p.39-43]

Despre rolul criminalisticii pentru asigurarea judecării apelului, D. Lazarev preciza că „metodele criminalistice ale apelului au un caracter de verificare, însă în sensul îngust, deoarece nu se verifică temeinicia învinuirii în general, dar legalitatea, temeinicia și echitatea sentinței adoptate, care se contestă de către părți.” [24, p.56-57]

„Întrucât procuror în instanța de apel susține învinuirea de stat, atunci metodele tactice ale participării procurorului în prima instanță pot fi aplicate de către procuror și în instanța de apel. Totodată, aceste metode nu pot fi pur și simplu copiate, deoarece judecarea în instanța de apel are obiectul și ordinea procesuală proprie a cercetării.” Autorul expune o opinie precum că „este necesară dezvoltarea unor metode criminalistice specifice procedurii de apel privind anumite tipuri de infracțiuni.” [24, p.57-58]

Potrivit opiniei lui D. Mezinov, „procurorul în procesul penal în instanța de nivelul doi continuă să susțină acuzarea de stat. Sarcina principală a procurorului la această etapă constă în obținerea recunoașterii poziției sale legate de poziția acuzatorului de stat din prima instanță privind chestiunea de legalitate, temeinicie și echitatea hotărârii judecătorești atacate și verificate de instanța de nivelul doi. Această sarcină este concretizată reieșind de către cine este atacată hotărârea primei instanțe, de către

if the defendant did not coordinate his position with the lawyer. Likewise, the pronouncement of the sentence in the absence of the lawyer, for good reasons, is considered as a violation of the right of defense, to which the prosecutor had to react with the request to postpone the court hearing.” [22, p.81-84]

In the opinion of Șadrin V., „the prosecutor, supporting the state accusation in court, is prosecuting, initiative, the active role in maintaining its prosecution position and combating the evidence of the defense. The preparation of the state prosecutor presupposes a good orientation in the materials of the criminal case, forecast of any situations and variants of trial of the criminal case, having volitional and moral-psychological abilities, including the ability to keep cool and resilience in situations of conflict. The state prosecutor must show impartiality and objectivity in assessing the evidence examined in court. The waiver of the accusation of the persons and their rehabilitation, as well as the support of the motivated accusation correspond equally to the tasks of the criminal process.” [23, p.39-43]

Lazarev D. stated that „On the role of forensics in ensuring the judgment of the appeal however, in the narrow sense, because it does not verify the validity of the accusation in general, but the legality, validity and fairness of the sentence adopted, which is contested by the parties.” [24, p.56-57]

„As the prosecutor in the appellate court supports the state accusation, the tactical methods of the prosecutor’s participation in the first instance can be applied by the prosecutor and in the appellate court. At the same time, these methods cannot simply be copied, because the judgment in the appellate court has the object and the own procedural order of the investigation.” The author expresses an opinion like that, „it is necessary to develop forensic methods specific to the appeal procedure for certain types of offenses” [24, p.57-58].

According to Mezinov D., „the prosecutor in the criminal trial in the second level court continues to support the state prosecution. The main task of the prosecutor at this stage is to obtain recognition of his position related to the position of the state prosecutor in the first instance on the issue of legality, soundness and

procuror sau de către o altă parte în proces.” [25, p.55]

„Activitatea procurorului în instanța de nivelul doi se împarte în două părți: 1 - activitatea procurorului până la începerea ședinței de judecată, care constă în redactarea și depunerea cererii de apel; 2 - activitatea procurorului în ședințele de judecată a instanței de apel – în general este asemănătoare cu cea din instanța de fond. În final, dacă procurorul nu este de acord cu hotărârea instanței de judecată de nivelul doi, atunci declară calea de atac respectivă.” [25, p.56]

V. Kriukov menționează că „dezbaterile în instanța de apel nu reprezintă o etapă independentă a procesului și primul ia cuvântul apelantului. La părerea autorului, în instanța de apel primul în dezbateri trebuie să ia cuvântul procurorul, ca acuzatorul de stat, care este obligat să dovedească vinovăția, chiar dacă el nu a depus apel. Discursul procurorului va depinde de cerințele înaintate. Procurorul în instanța de apel apare ca reprezentant al organului de control/supraveghere al statului și ca parte a acuzării, realizând concomitent atât funcția de urmărire penală, cât și activitatea de ocrotire a drepturilor participanților la proces.” [26]

L. Kurocikina și A. Razinkina analizând rolul procurorului în asigurarea drepturilor părții vătămate au menționat că „procurorul, în cadrul cercetărilor judecătorești, prin susținerea cererilor părții vătămate privind citarea și audierea martorilor, dispunerii expertizei repetate sau suplimentare, solicitării unor documente și anexării acestora la dosar, etc., asigură posibilitatea exercitării de către partea vătămată a drepturilor sale procesuale.” Totodată, „Acuzatorul de stat trebuie să atragă o atenție deosebită ca în cadrul ședinței de judecată partea vătămată să nu fie supusă umilirii și insultelor din partea inculpaților, altor participanți la proces, sau persoanelor străine, prezente în sală, trebuie să înainteze instanței de judecată demersuri cu privire la aplicarea măsurilor necesare, de constrângere, în privința acestor persoane pentru comiterea încălcărilor respective.” [27, p.83]

Astfel, s-a constată existența mai multor lucrări ale autorilor străini cu privire la diferite probleme cu care se confruntă procurorii în cadrul participării la examinarea cauzelor

fairness of the judgment challenged and verified by the second instance court. This task is carried out by the person challenging the decision of the first instance court, by the prosecutor or by another party to the proceedings” [25, p.55].

„The activity of the prosecutor in the second level court is divided into two parts: 1 - the activity of the prosecutor until the beginning of the court hearing - consists in drafting and submitting the request for appeal; 2 - the activity of the prosecutor in the court hearings of the appellate court - it is generally similar to that of the court of first instance. Finally, if the prosecutor does not agree with the decision of the second level court, then he declares the respective appeal” [25, p.56].

Kriucov V. mentions that, „the debates in the appellate court are not an independent stage of the process and the appellant is the first to speak. In the author’s opinion, in the appellate court, the prosecutor, as the state prosecutor, must first speak in court, who is obliged to prove guilt, even if he did not appeal. The prosecutor’s speech will depend on the requirements. The prosecutor in the appellate court appears as a representative of the state control / supervision body and as part of the prosecution, performing at the same time both the function of criminal investigation and the activity of protecting the rights of the participants in the process.” [26]

Kurocikina L. and Rezinkina A. analyzing the role of the prosecutor in ensuring the rights of the injured party mentioned that „the prosecutor, in the course of the judicial investigation, by supporting the requests of the injured party regarding the summoning and hearing of witnesses, ordering repeated or additional expertise, requesting documents and attaching them to the file, etc., ensures the possibility for the injured party to exercise its procedural rights.” ... „The state prosecutor must take special care that the injured party is not subjected to humiliation and insults by the defendants during the court hearing, other participants in the proceedings, or to aliens present in the courtroom, must bring proceedings before the court on the application of the necessary measures of constraint in respect of such persons for the commission of those violations.” [27, p.83]

penale în instanța de apel, precum și articole științifice, ghiduri practice și teze de doctorat cu privire la această tematică, care pot contribui la îmbunătățirea, precum și la dezvoltarea doctrinei și a practicii naționale privind participarea procurorului la examinarea cauzelor penale în instanțele de apel.

Thus, it was found that there are several works by foreign authors on various issues faced by prosecutors in participating in the examination of criminal cases in the appellate court, as well as scientific articles, practical guides and doctoral theses on this topic, which can help to improve the development of national doctrine and practice regarding the participation of the prosecutor in the examination of criminal cases in the courts of appeal.

Referințe bibliografice

Bibliographical references

1. Paraschiv C.-S. Drept procesual penal. București: „Lumina Lex”, 2002, 630 p.
2. Paraschiv C.-S. Apelul penal. București: „Hamangiu”, 2019, 264 p.
3. Theodoru Gr. Drept procesual penal. Partea specială. Iași: „Cugetarea”, 1998, 644 p.
4. Безмельницына Э. Прокурор в судах второй, кассационной и надзорной инстанции. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Волгоград: Волгоградская академия МВД РФ, 2013, 262 с.
5. Францифоров Ю., Пронин К. Апелляционное обжалование судебных решений, не вступивших в законную силу. În: Российский судья, №12/2008, 48 с.
6. Немзорова Р. Приоритеты прокурорской деятельности: практический и теоретический аспекты. Реферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва: Академия Генеральной Прокуратуры Российской Федерации, 2015, 191 с.
7. Papadopol V., Turianu C. Apelul penal. București: „Șansa”-SRL, 1994, 293 p.
8. Mateuț Gh. Procedura penală. Partea specială. Vol.II, București: „Lumina Lex”, 1998, 368 p.
9. Buneci P. Drept procesual penal. Partea specială. București: „România de mâine”, 2003, 384 p.
10. Севастьяник И. Участие прокурора в суде апелляционной и кассационной инстанции. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский юридический институт Генеральной Прокуратуры Российской Федерации. 2004, 201 с. Disponibil: <http://www.dslib.net/kriminal-process/uchastie-prokurora-v-sude-apelljacionnoj-i-kassacionnoj-instancii.html>.
11. Алтынникова Л. Особенности реализации принципа состязательности сторон в современном российском апелляционном производстве по уголовным делам. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва: Московский государственный юридический университет имени „О.Е. Кутафина”, 2017, 255 с.
12. Халиулин А., Резинкина А., Решетова Н. Участие прокурора в рассмотрении уголовных дел в суде апелляционной и кассационной инстанции: пособие. Москва: Академия Генеральной Прокуратуры Российской Федерации, 2013, 160 с. [Citat 14.10.2015] Disponibil: www.agprf.org/nii/2013/2013-10.rtf.
13. Жумаканова Н.А. Какой прокурор приходит в апелляцию? În: Российский юридический журнал. № 4, 2014, 211 с.
14. Романова А. Современное апелляционное производство в уголовном процессе России. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Нижний Новгород: Нижегородская академия МВД России. 2017, 230 с.

15. Копылова О. Роль прокурора в различных стадиях уголовного процесса. Издательство ТГТУ, 2004, 44 с. [Citat 09.08.2019] Disponibil: http://window.edu.ru/catalog/pdf2txt/889/21889/5102?p_page=1.
16. Neagu I. *Tratat de procedură penală*. București: „Pro”, 1997, 732 p.
17. Проскурина Т. Участие прокурора в апелляционном производстве. În: Юридический вестник Самарского университета, 2017, №2, т.3, 133 с.
18. Кириллова Н. Поддержание государственного обвинения в суде. Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского юридического института Генеральной прокуратуры РФ, 2003, 148 с.
19. Данилова Н., Резяпкина Н. О некоторых направлениях подготовки прокурора к поддержанию государственного обвинения по уголовному делу о незаконном предпринимательстве. În: Криминалистъ, №2(19)/2016, 128 с.
20. Айтжанова А. Современное понятие методики поддержания государственного обвинения. În: Пробелы в российском законодательстве, №3/2013, 170 с.
21. Исаенко В. О методике государственного обвинения. În: Криминалистъ, №1(8)/2011, 130 с.
22. Хайдаров А., Диденко Н., Юнусов А. Ошибки, допускаемые государственными обвинителями в стадии апелляционного производства по уголовным делам. În: Вестник Краснодарского университета МВД России, №2(44), 2019, 122 с.
23. Шадрин В. Отказ от обвинения и изменение прокурором обвинения в судебном разбирательстве. În: Криминалистъ, №1(18)/2016, 138 с.
24. Лазарев Д. Роль криминалистики в обеспечении апелляционного производства по уголовным делам. În: Криминалистъ, №1(18)/2016, 119 с.
25. Мезинов Д. Участие прокурора в рассмотрении дел судами. Учебное пособие. Томск: ООО «Издательство научно-технической литературы», 2008, 100 с.
26. Крюков В. Прокурор в стадии апелляционного пересмотра уголовных дел: процессуальные и организационные аспекты. În: Российская юстиция, №12/2010, 79 с. [Citat 06.08.2019] Disponibil: <http://center-bereg.ru/j1260.html>.
27. Курочкина Л., Разинкина А. О роли прокурора в обеспечении прав потерпевшего в суде первой и апелляционной инстанции. În: Уголовное право, №1/2004, 114 с.

Despre autori:

Tudor OSOIANU,

*doctor în drept, profesor universitar,
Catedra „Procedură penală, criminalistică
și securitate informațională”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: tosoianu@gmail.com*

Dumitru CALENDARI,

*doctorand,
Universitatea de Stat din Moldova,
e-mail: c.dumitru@mail.ru*

About authors:

Tudor OSOIANU,

*PhD, university professor,
Chair “Criminal Procedure, Forensics
and Information Security”,
Academy “Ștefan cel Mare” of the MIA,
e-mail: tosoianu@gmail.com*

Dumitru CALENDARI,

*PhD student,
The Moldova State University,
e-mail: c.dumitru@mail.ru*